

СУДОУСТРІЙ, ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

УДК 343.1

DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2024-6-8

Денисовський Михайло Дмитрович,

кандидат юридичних наук,

викладач юридичних дисциплін

Галицького фахового коледжу імені В'ячеслава Чорновола;

адвокат

ORCID ID: 0000-0002-2265-4190

Ярошович Анастасія Юріївна,

здобувачка першого (бакалаврського)

рівня вищої освіти спеціальності «Право»

Галицького фахового коледжу імені В'ячеслава Чорновола

ORCID ID: 0009-0006-1890-0359

РОЛЬ АДВОКАТА ЯК ЗАХИСНИКА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Статтю присвячено дослідженню та аналізу ролі захисника в кримінальному провадженні. Забезпечення права на захист є одним з основоположних принципів сучасного кримінального процесу. Адвокат як захисник відіграє ключову роль у реалізації цього права, адже саме він надає правову допомогу особі, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину. Дослідження полягає у комплексному підході до аналізу ролі адвоката-захисника у кримінальному процесі з урахуванням сучасних тенденцій розвитку кримінального судочинства.

Проаналізовано теоретичні положення та законодавчі акти, що регламентують діяльність адвоката як захисника. Досліджено питання ролі адвоката-захисника на різних стадіях кримінального провадження. Визначено, що його основна функція полягає у забезпеченні того, щоб права клієнта були захищені на кожному етапі кримінального процесу, починаючи від досудового розслідування і закінчуючи винесенням вироку.

Особливу увагу приділено способам підтвердження повноважень захисника, адже саме від цього залежить можливість належного здійснення ним своїх функцій. Проаналізовано реалізацію прав захисника у кримінальному провадженні та підстави його участі в кримінальному процесі. Адвокат виступає не просто законним представником підозрюваного чи обвинуваченого, а й гарантом дотримання законності та справедливості протягом всього процесу. З'ясовано питання обов'язкової участі адвоката у кримінальному провадженні.

Досліджено процесуальний порядок допуску захисника до участі в кримінальній справі. Допуск захисника до участі в кримінальній справі є гарантією права на захист, яке закріплено в Конституції України. Це право має суттєве значення для забезпечення справедливого судового розгляду, захисту від необґрунтованого обвинувачення та порушення прав.

Розкрито правовий статус адвоката у кримінальному провадженні, його права та обов'язки. Захисник здійснює свою діяльність незалежно від будь-якого впливу. Розглянуто комплекс проблем, з якими стикаються адвокати у сучасних умовах. Незважаючи на численні проблеми, адвокати продовжують виконувати свою важливу роботу, гарантуючи доступ до правосуддя для всіх.

Ключові слова: захисник, адвокат, підозрюваний, обвинувачений, підсудний, кримінальне провадження, право на захист.

Denisovsky M. D., Yaroshovych A. Yu. The lawyer's role as a defender in criminal proceedings

The article is devoted to research and analysis of the role of the defense attorney in criminal proceedings. Ensuring the right to defense is one of the fundamental principles of the modern criminal process. A lawyer as a defender plays a key role in the implementation of this right, because he is the one who provides legal assistance to a person who is suspected or accused of committing a crime. The research consists of a comprehensive approach to the analysis of the role of the defense lawyer in the criminal process, taking into account the modern trends in the development of criminal justice.

The theoretical provisions and legislative acts regulating the activity of a lawyer as a defender are analyzed. The issue of the role of the defense attorney at various stages of criminal proceedings has been studied. It has been determined that his primary function is to ensure that the client's rights are protected at every stage of the criminal process, from pre-trial investigation to sentencing.

Special attention is paid to ways of confirming the powers of the defender, because it is precisely on this that the possibility of him properly performing his functions depends. The realization of the rights of the defender in the criminal proceedings and the grounds for his participation in the criminal proceedings are analyzed. The lawyer acts not only as a legal representative of the suspect or accused, but also as a guarantor of legality and justice during the entire process. The issue of mandatory participation of a lawyer in criminal proceedings has been clarified.

The procedural procedure for admitting a defense attorney to participate in a criminal case has been studied. The admission of a defense attorney to participate in a criminal case is a guarantee of the right to defense, which is enshrined in the Constitution of Ukraine. This right is essential to ensure a fair trial, protection against unjustified prosecution and violation of rights.

The legal status of a lawyer in criminal proceedings, his rights and duties are revealed. The defender carries out his activities regardless of any influence. A complex of problems faced by lawyers in modern conditions is considered. Despite numerous challenges, lawyers continue to do their important work, guaranteeing access to justice for all.

Key words: *defender, attorney, suspect, accused, defendant, criminal proceedings, the right to protection.*

Актуальність проблеми. Забезпечення права на захист є одним з найважливіших аспектів кримінального провадження, оскільки відсутність ефективного захисту може призвести до порушення прав людини, неправомірного засудження та негативних наслідків для суспільства в цілому. Роль адвоката як захисника у кримінальному провадженні набуває особливої важливості в контексті реформування правової системи України та підвищення стандартів захисту прав людини. Незалежна адвокатура є гарантом справедливості судового процесу та захисту прав і свобод людини, оскільки забезпечує підозрюваним і обвинуваченим належний правовий захист. Адвокат як захисник виконує низку ключових функцій: представлення інтересів підзахисного в суді та забезпечення дотримання прав підозрюваних та обвинувачених на всіх стадіях процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В основі дослідження обраної тематики праці Півненко Л. В. [3], Варфоломєєвої Т. В. [5], Рогатинської Н. З., Колосівської М. Б. [8], Яновської О. Г. [9], Кравченко М. О. [11] та інших учених, які досліджували питання ролі адвоката як захисника у кримінальному провадженні. Дослідники виявляють і аналізують різноманітні проблеми, з якими стикаються адвокати у своїй професійній діяльності та підкреслюють необхідність постійного підвищення кваліфікації адвокатів, зокрема в галузі кримінального права і кримінального процесу.

Метою статті є комплексний аналіз теоретичних та правових питань, пов'язаних із формуванням та актуальним положенням ролі захисника у кримінальних справах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна, як демократична правова держава, що прямує шляхом постійного розвитку відповідно до європейських стандартів, покладає особливий акцент на захист прав та свобод людини. Мета кримінального провадження полягає в тому, щоб покарати злочинців і запобігти новим правопорушенням, одночасно уникаючи притягнення до відповідальності невинних осіб. До набуття обвинувальним вироком законної сили щодо підозрюваних, обвинувачених та інших учасників справи діє принцип презумпції невинуватості. Виконуючи свої обов'язки, слідчі, прокурори та суди зобов'язані діяти строго в рамках закону, а контроль над їх діяльністю є однією з найважливіших функцій адвокатури.

У сучасному правовому просторі адвокат не лише є представником обвинуваченого, він є запорукою справедливості та дотримання прав людини. Важливість ролі адвоката у кримінальному провадженні складно переоцінити, адже він відіграє вирішальну роль у захисті прав та свобод підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного.

Забезпечення та реалізація права на професійну правову допомогу в усіх сферах суспільного життя, особливо у сфері кримінального провадження, стали одними з пріоритетних завдань для законотворців. Нововведення в чинному Кримінальному процесуальному кодексі України (надалі – КПК України) [1] значно знизили рівень дискусійності щодо того, хто саме повинен виступати захисником у кримінальному провадженні.

Право особи на захист гарантується й Конституцією України як Основним Законом держави, ч. 1 ст. 55 якого зазначає: «Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб» [2]. Переконані, що захисник у кримінальному провадженні займає одне з центральних місць та відіграє особливу роль для всіх учасників процесу, особливо для підозрюваного, обвинуваченого чи підсудного, права та законні інтереси яких він захищає.

Півненко Л. В. зауважує, що обов'язкова участь захисника виступає важливою гарантією забезпечення права кожної особи на захист у кримінальному провадженні, яка покликана не лише спростувати

обвинувачення та діяти виключно в інтересах підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, але й в інтересах правосуддя зокрема [3, с. 92].

КПК України, а саме ст. 45 чітко зазначає: «Захисником є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, особи, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію)» [1].

З прийняттям у 2012 році КПК України регламентація кримінальної процесуальної діяльності захисника зазнала значних змін у напрямку вдосконалення. Однак деякі аспекти залишаються невирішеними і потребують подальшого наукового дослідження та нормативного доопрацювання.

Дослідження ролі адвоката як захисника у кримінальному провадженні варто розпочати із трактування поняття «адвокат». У ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» міститься наступне визначення даного поняття: «адвокат – фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом» [4]. На думку Варфоломеєвої Т.В., «адвокатом (лат. *advocatus* – запрошений) є кваліфікований юрист, котрий, володіє спеціальним статусом, надає правову допомогу фізичним чи юридичним особам, здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого чи представляє інтереси фізичних та/або юридичних осіб» [5].

Слід відмітити, що відповідно до ч. 1 ст. 6 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатом може бути фізична особа, котра має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, не менше двох років має стаж роботи в галузі права, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування, склала присягу адвоката України й одержала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю [4].

Права адвокатів у кримінальному провадженні включають:

- 1) представляти та захищати права, свободи та інтереси клієнтів у суді, державних органах;
- 2) вивчати документи/матеріали, що містять відомості, необхідні для адвокатської діяльності;
- 3) в інтересах клієнта складати заяви, скарги, клопотання та інші правові документи з подальшим їх поданням до відповідних державних органів чи судів;
- 4) звертатися з адвокатськими запитами до державних органів (їхніх посадових осіб), громадських організацій, компаній чи, навіть, до фізичних осіб за наявності їх згоди;
- 5) захисник має право бути присутнім під час розгляду поданих ним або іншими особами клопотань, скарг та інших процесуальних документів, а також активно брати участь у їх обговоренні, надаючи ґрунтовні пояснення щодо їх сутності та аргументуючи свою позицію;
- 6) одержання письмових висновків спеціалістів і експертів із питань, що потребують спеціальних знань;
- 7) збирати відомості, котрі можуть бути використані як докази, а також мають право у встановленому законом порядку запитувати, одержувати та вилучати речі, документи/їх копії;
- 8) фіксувати процесуальні дії, в яких він бере участь, а також в передбаченому законодавством порядку, хід судового засідання [6].

Захисник користується тими процесуальними правами, що належать підозрюваному чи обвинуваченому, крім тих, які не можуть бути виконані ним самим, але передбачені законом, з моменту передачі відповідних документів слідчому, прокурору, слідчому судді або суду [1].

Що ж стосується обов'язків захисника/адвоката, то вони передбачені ст. 47 КПК України. Так, у частині 3 згаданої статті вказано, що «Захисник без згоди підозрюваного, обвинуваченого не має права розголошувати відомості, які стали йому відомі у зв'язку з участю в кримінальному провадженні і становлять адвокатську або іншу охоронювану законом таємницю» [1].

На адвоката як захисника покладається обов'язок використовувати всі засоби захисту, надані чинним законодавством, для забезпечення прав, свобод і законних інтересів підозрюваного/обвинуваченого, а також для з'ясування всіх обставин кримінального провадження, які спростовують підозру/обвинувачення, пом'якшують або виключають кримінальну відповідальність підозрюваного/обвинуваченого.

У ч. 2 ст. 45 КПК України зазначається, хто не може бути захисником у кримінальній справі, а отже, не може представляти інтереси жодної зі сторін. Це «адвокат, відомості про якого не внесено до Єдиного реєстру адвокатів України або стосовно якого у Єдиному реєстрі адвокатів України містяться відомості про зупинення або припинення права на зайняття адвокатською діяльністю» [1].

Дане питання врегульовано положеннями статей 48, 49, 54 КПК України. Перш за все, законодавець поняття «допуску/залучення захисника» розглядає у різних аспектах:

– як реалізацію права підозрюваного, обвинуваченого, підсудного на професійний захист адвокатом;

– обов'язок прокурора, слідчого, слідчого судді, судді чи суду.

Таким чином, згідно ч. 1 ст. 49 КПК України «Захисник може у будь-який момент бути залученим підозрюваним, обвинуваченим, їх законними представниками, а також іншими особами за проханням чи згодою підозрюваного, обвинуваченого до участі у кримінальному провадженні. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд зобов'язані надати затриманій особі чи особі, яка тримається під вартою, допомогу у встановленні зв'язку із захисником або особами, які можуть запросити захисника, а також надати можливість використати засоби зв'язку для запрошення захисника. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд зобов'язані утримуватися від надання рекомендацій щодо залучення конкретного захисника» [1].

З цієї статті випливає, що у кримінальному провадженні залучення захисника може здійснюватися такими особами:

1) самою підозрюваною/обвинуваченою особою, її законними представниками, а також іншими особами на прохання чи згоду підозрюваного/обвинуваченого. Тут йдеться про залучення захисника/адвоката через укладення договору, тлумачення якому дає п. 4 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» – це «домовленість, за якою одна сторона (адвокат, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання) зобов'язується здійснити захист, представництво або надати інші види правової допомоги другій стороні (клієнту) на умовах і в порядку, що визначені договором, а клієнт зобов'язується оплатити надання правової допомоги та фактичні витрати, необхідні для виконання договору» [4];

2) прокурором, слідчим, слідчим суддею, судом (ч. 2 ст. 49 КПК України). У такому разі залучення захисника/адвоката здійснюється для:

– ст. 49 КПК України – захисту за призначенням;

– ст. 53 КПК України – проведення окремої процесуальної дії.

Захисник, у рамках досудового розслідування, має право самостійно формувати та обґрунтувати правову позицію підозрюваного, що відповідає принципам змагальності та свободи у наданні доказів.

Важливою складовою права на захист у кримінальному провадженні, на нашу думку, є гарантування його ефективності шляхом створення умов для вільного вибору захисника/адвоката. Цей принцип закріплений не лише в Конституції України, але й у міжнародних правових актах, зокрема у ст. 6 Європейської конвенції з прав людини [7].

Підтвердженням цього слугує ч. 1 ст. 48 КПК України, де йдеться про обов'язок прокурора, слідчого, слідчого судді, суду/судді надати затриманому допомогу у встановленні зв'язку із захисником/адвокатом, а також забезпечити можливість використати засоби зв'язку для його запрошення.

Відповідно до п. 1 ст. 49 КПК України, прокурор, слідчий, слідчий суддя, суд/суддя зобов'язані забезпечити участь захисника у кримінальному провадженні у наступних випадках:

1) якщо участь захисника/адвоката є обов'язковою, а підозрюваний/обвинувачений не залучив його;

2) якщо підозрюваний/обвинувачений заявив клопотання про залучення захисника/адвоката, але самостійно залучити його не може через брак коштів чи з інших об'єктивних причин;

3) прокурор, слідчий, слідчий суддя, суд/суддя дійдуть рішення, що обставини кримінального провадження вимагають участі захисника/адвоката, а підозрюваний/обвинувачений його не залучив [1].

Ми поділяємо думку Колосівської М.Б. та Рогатинської Н.З., які стверджують, що «обов'язкова участь захисника у певних кримінальних провадженнях запроваджена законодавцем з метою реалізації таких принципів кримінального судочинства, як доступ до правосуддя та гарантування права на захист» [8].

Адвокат у кримінальному процесі може виконувати різні ролі, залежно від того, який статус йому надано: адвоката, захисника або представника. Ці статуси дають йому право виконувати різний набір процесуальних дій. Ми погоджуємось з переконаннями Яновської О.Г., що «Функція захисту у кримінальних провадженнях є однією з тих функцій, яка найбільш повно відображає сутність адвокатури як правового інституту, основною метою якого є захист порушених прав. Кримінальний процесуальний закон передбачає забезпечення підозрюваному, обвинуваченому права на захист. І це право може бути реалізовано лише адвокатами, яким для цього надані досить широкі можливості» [9, с. 111].

Стаття 52 КПК України визначає дев'ять випадків, коли участь адвоката/захисника у кримінальному провадженні є обов'язковою, незалежно від волі підозрюваного/обвинуваченого. Це робить даний правовий інститут унікальним, адже участь захисника у цих випадках гарантується законом, а не залежить від бажання особи. Відповідно ч.2 ст. 52 участь захисника є обов'язковою:

«1) щодо осіб, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні кримінального правопорушення у віці до 18 років, – з моменту встановлення факту неповноліття або виникнення будь-яких сумнівів у тому, що особа є повнолітньою;

2) щодо осіб, стосовно яких передбачається застосування примусових заходів виховного характеру, – з моменту встановлення факту неповноліття або виникнення будь-яких сумнівів у тому, що особа є повнолітньою;

3) щодо осіб, які внаслідок психічних чи фізичних вад (німі, глухі, сліпі тощо) не здатні повною мірою реалізувати свої права, – з моменту встановлення цих вад;

4) щодо осіб, які не володіють мовою, якою ведеться кримінальне провадження, – з моменту встановлення цього факту;

5) щодо осіб, стосовно яких передбачається застосування примусових заходів медичного характеру або вирішується питання про їх застосування, – з моменту встановлення факту наявності в особи психічного захворювання або інших відомостей, які викликають сумнів щодо її осудності;

6) щодо реабілітації померлої особи – з моменту виникнення права на реабілітацію померлої особи;

8) щодо осіб, стосовно яких здійснюється спеціальне досудове розслідування або спеціальне судове провадження, – з моменту прийняття відповідного процесуального рішення;

9) у разі укладення угоди між прокурором та підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості – з моменту ініціювання укладення такої угоди» [1].

Відповідно до ч. 1 ст. 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», документами, що посвідчують повноваження адвоката як захисника на надання правової допомоги особі, можуть бути:

«1) договір про надання правової допомоги;

2) довіреність;

3) ордер;

4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги» [4].

Відповідно до ч. 1 ст. 50 КПК України повноваження адвоката як захисника/представника у кримінальному провадженні підтверджуються:

«1) свідоцтвом про право на зайняття адвокатською діяльністю;

2) ордером, договором із захисником або дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги» [1].

Важливою гарантією ефективної участі захисника у кримінальному провадженні є чітке положення частини 3 вищеписаної статті, що забороняє вимагати від захисника-адвоката будь-яких документів, окрім тих, що посвідчують його особу та повноваження [1].

Досліджуючи позицію Верховного Суду, а саме Касаційного кримінального суду, який діє у складі попереднього, цікавим є приклад із судової практики, за яким Касаційний кримінальний суд у постанові від 06.02.2018 у справі № 752/11464/16-к [10] не погодився з позицією Київського апеляційного суду, що словосполучення «ордером, договором із захисником» означає «ордером та договором із захисником», і лише наявність цих двох документів може підтвердити повноваження захисника/адвоката.

Натомість, Касаційний кримінальний суд підкреслив, що згідно з ч. 2 ст. 50 КПК України, не допускається встановлення будь-яких додаткових умов для підтвердження повноважень захисника/адвоката чи для його залучення до участі у кримінальному провадженні. Отже, вимога про надання адвокатом/захисником для підтвердження його повноважень витягу з Єдиного державного реєстру адвокатів є незаконною.

Ми погоджуємося з проблемами, окресленими М.О. Кравченком, які безпосередньо впливають на організацію роботи адвоката у кримінальному провадженні. Їх можна умовно поділити на п'ять груп: морально-етичні, психологічні, правові, організаційні та фінансові [11, с. 543]. Ці труднощі створюють додаткові виклики для захисту прав та законних інтересів клієнтів. Морально-етичні дилеми, психологічний тиск, зміни в законодавстві, зміна формату роботи та фінансові труднощі створюють додаткові

виклики для адвокатів, які прагнуть захистити права та законні інтереси своїх клієнтів у кримінальних справах. Проблеми потребують вирішення на нормотворчому рівні для забезпечення ефективного використання інституту адвокатури у кримінальному провадженні.

На основі проведеного дослідження, дійшли висновку, що згідно з нормами оновленого національного законодавства, захисником/адвокатом може виступати тільки адвокат, котрий внесений до Єдиного реєстру адвокатів України.

Наявність у кримінальному провадженні інституту обов'язкової участі захисника свідчить про прагнення України до забезпечення захисту прав, свобод та інтересів кожного громадянина. Адвокат, який виступає захисником у такому випадку, відіграє ключову роль у кримінальному процесі. Від його професіоналізму, наполегливості, вміння та досвіду в правозахисній діяльності безпосередньо залежить доля людини, чий захист він взяв на себе.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дослідження показало, що роль захисника у кримінальному провадженні є багатогранною. Адвокат-захисник не лише надає правову допомогу підзахисному, але й здійснює контроль за законністю дій слідчого, прокурора та суду. Дотримання процесуального порядку допуску захисника до участі в кримінальній справі є необхідним для належного виконання адвокатських функцій. Це включає підтвердження повноважень захисника і забезпечення доступу до всіх матеріалів справи. Адвокатура виконує важливу функцію контролю за діями слідства, прокуратури і судових органів, що сприяє запобіганню зловживанням та порушенням прав людини. Постійне вдосконалення кримінального законодавства, поява нових видів злочинів та нових технологій, що використовуються для їх вчинення, вимагають від адвоката постійного оновлення знань та навичок. Незважаючи на численні виклики війни, адвокати-захисники непохитно виконують свою місію, гарантуючи доступ до правосуддя для всіх.

Отже, можна виділити такі основні ролі адвоката як захисника у кримінальному провадженні:

- інформаційно-консультативна;
- правозахисна;
- представницька.

Важливо зазначити, що цей перелік не є вичерпними.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2013, № 9–10, № 11–12, № 13, ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Півненко Л. В. Участь захисника у кримінальному судочинстві за новим КПК України. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО»*. 2013. № 20. С. 92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_pravo_2013_20_17.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2013, № 27, ст. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#top>.
5. Варфоломєєва Т. В. Адвокат. Енциклопедія Сучасної України. Т. 1: електронна версія [онлайн] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. URL: <https://esu.com.ua/article-42647>.
6. Буяджи С. Права адвоката в кримінальному процесі. *VigoLex*. 23.07.2021. URL: <https://vigolex.net/prava-advokata-v-kriminalnomu-proczesi/>.
7. Європейська конвенція з прав людини від 04.11.1950 р. Ратифікована: Закон України від 17.07.1997 р. № 475/97-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
8. Рогатинська Н. З., Колосівська М. Б. Випадки обов'язкової участі захисника у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 1. Т. 4. С. 112–116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2015_1%284%29_23.
9. Яновська О. Г. Правова та соціальна природа адвокатської професії. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 2. С. 111. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/2_2015_Yanovska.pdf.
10. Постанова Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 06 лютого 2018 р., судова справа № 752/11464/16-к. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/72150999>.
11. Кравченко М.О. Сучасні виклики в адвокатській діяльності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 541–544. URL: http://www.lsej.org.ua/9_2022/132.pdf.

References

1. Verkhovna Rada Ukrainy (2012). Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.04.2012. No 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine from March 13 2012. No. 4651-VI]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine (1996). Konstytutsiya Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28 chervnya 1996 r. No 254k/96-VR [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of June 28, 1996 No. 254k/96-BP]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
3. Pivnenko, L.V. (2013). Uchast zakhysnyka u kryminalnomu sudochynstvi za novym KPK Ukrainy [Participation of the Defense in Criminal Proceedings under the New Criminal Procedure Code of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody «PRAVO» – Collected Scientific Papers of the H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University «PRAVO»*. No. 20. P. 92. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znphnpu_pravo_2013_20_17 [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada of Ukraine (2012). Pro advokaturu ta advokatsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 5 lypnia 2012 r. No 5076-VI. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2013, № 27, st. 282. [On advocacy and practice of law: Law of Ukraine dated July 5, 2012 No 5076-VI.] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> [in Ukrainian].
5. Varfolomieieva, T.V. (2001). Advokat. Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy [Attorney. Encyclopedia of Modern Ukraine]. T. 1: elektronna versiiia [online] / hol. redkol.: I. M. Dziuba, A. I. Zhukovskyi, M. H. Zhelezniak ta in.; NAN Ukrainy, NTSh. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy, Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-42647> [in Ukrainian].
6. Buiadzhy, S. (2021). Prava advokata v kryminalnomu protsesi [Rights of a lawyer in criminal proceedings]. *VigoLex*. 23.07.2021. Retrieved from: <https://vigolex.net/prava-advokata-v-kryminalnomu-proczesi/> [in Ukrainian].
7. Yevropeiska konventsiiia z prav liudyny vid 04.11.1950 r. (1950). Ratyfikovana: Zakon Ukrainy vid 17.07.1997 r. № 475/97-VR (zi zminamy ta dopovnenniamy). [European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of November 4, 1950. Ratified: Law of Ukraine of July 17, 1997 No. 475/97-VR (as amended).]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text [in Ukrainian].
8. Rohatynska, N.Z., & Kolosivska, M.B. (2015). Vypadky oboviazkovoï uchasti zakhysnyka u kryminalnomu provadzhenni [Cases of mandatory participation of the defense attorney in criminal proceedings]. *Naukovyi visnyk Kher-sonskoho derzhavnoho universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University*. Issue 1. Vol. 4. P. 112–116. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_jur_2015_1%284%29_23 [in Ukrainian].
9. Yanovska, O. H. (2015). Pravova ta sotsialna pryroda advokatskoï profesii [Legal and social nature of the legal profession]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva. – Herald of criminal justice*. No. 2. P. 111. Retrieved from: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/2_2015_Yanovska.pdf [in Ukrainian].
10. Postanova Kasatsiinoho kryminalnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 06 liutoho 2018 r., sudova sprava № 752/11464/16-k (2018). [Resolution of the Criminal Court of Cassation as part of the Supreme Court dated February 6, 2018, court case No. 752/11464/16-k.]. Retrieved from: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/72150999> [in Ukrainian].
11. Kravchenko, M.O. (2022). Suchasni vyklyky v advokatskii diialnosti [Modern challenges in advocacy]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal scientific electronic journal*. No. 9. P. 541–544. Retrieved from: http://www.lsej.org.ua/9_2022/132.pdf [in Ukrainian].